



Conclusie beeld en stemming: 2009 bepalend voor komende vijf jaar

Verloop economische ontwikkeling

1. Uitval internationale vraag
2. Kredietcrisis gaat over in vertraging economie door uit- en afstel investeringen
3. Vervolgens B2B
4. Baanzekerheid in deze sectoren neemt af -> consumentenvertrouwen daalt
5. Vertraging slaat over naar consumentensectoren

Herstel moet voornamelijk komen door aantrekken vraag internationale markt (Europese markt) en is Nederland daar klaar voor? Loonkosten stijgen, productiviteit groei niet en investeringen voor de toekomst worden uitgesteld. Zonder ingrepen en aanpassingen zal herstel niet snel kunnen optreden.

Uitdagen 2009:

1. Liquiditeit in Nederland garanderen
2. Investeringen op peil krijgen
3. Impact op arbeidsmarkt beperken
4. Concurrentiepositie verbeteren, verslechtering al zichtbaar in 2007
5. Ondernemerschap niet onnodig belasten (moratorium)

Pakket overheid kredietcrisis MKB-Nederland:

Het mkb staat voor een economische ommezwaai, waarbij krimp daadwerkelijk voelbaar wordt. Met name de investeringen dalen dramatisch (6-10% negatief). Daardoor zal het groeivermogen van de economie op de langere termijn worden geraakt. Mochten landen om ons heen zich herstellen, zal het Nederlandse bedrijfsleven minder kansen hebben om hiervan te profiteren. Een pakket is nu nodig, waarbij succes afhangt van hoeverre het overgrote deel van het mkb verbeteringen merkt waardoor het vertrouwen kan toenemen.

1. Financieelpakket en investeringspakket: sterk de crisis in, sterker eruit

1. Grotere rol Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) bij financiering

De ROM's hebben als doel regionale economieversterking door kredieten, participaties en garantstellingen. Deze activiteiten kunnen en moeten worden geïntensiveerd en worden gericht op met name kleine kredieten. EZ is verantwoordelijk voor de aansturing en de apparaatskosten van de ROM's.

2. Fiscale stimulering (vraagt extra middelen)

Investeren moet aantrekkelijk worden. Voor mkb-ondernemers is de eigen winst de belangrijkste financieringsvorm. Door investeringen fiscaal aantrekkelijk te maken, neemt de investeringsbereidheid snel toe.

Optie 1: Carry back van 3 jaar bij vervroegde afschrijvingen

Optie 2: Kleinschaligheids-Investerings-Aftrek (KIA) verhogen

3. Versneld beschikbaar stellen van EIA gelden

Voor de uitvoering van het duurzaamheidsakkoord is nodig dat de investeringsruimte voor ondernemers voldoende is. Deze investeringsruimte wordt door de energiebelasting en de kredietcrisis fors beperkt. Door de belasting, omdat 1,5 á 2 miljard euro uit de bedrijven verdwijnt terwijl zij slechts 100 miljoen via Energie-Investeringsaftrek (EIA), Milieu-Investeringsaftrek (MIA) en Vamil terugkrijgen. Door de kredietcrisis, omdat ondernemers in het algemeen meer moeite hebben krediet te krijgen. EIA werkt alleen voor bedrijven wanneer zij winst maken; het is immers een aftrek op de winst.

Maak de EIA nu een directe uitkering op het moment van investering. Daarmee is de maatregel niet meer afhankelijk van de winst en krijgen ondernemers 1 tot 1,5 jaar eerder de beschikking over het geld. Voordelen: betere financieringspositie, betere liquiditeitspositie, beter bij de vis voor de ondernemer, psychologisch sterker instrument. Daarboven komt nog dat het slechts een versnelde uitkering is van reeds bestaande budgetten. Naar inschatting zal het budget slechts licht moeten toenemen, maar het is een directe investering in de pas met internationale maatregelen: stimuleren van investeringen in vergroening.

4. WBSO en IPC

Uitbreiding WBSO naar voren halen als kredietcrisismaatregel. De middelen voor de IPC (Innovatie Prestatie Contracten) in 2008 waren, ondanks ophoging van 10 naar 40 miljoen, niet voldoende voor alle aanvragen. Wens: voldoende budget voor de succesvolle regeling, vereiste budget 2009 is naar verwachting 48 miljoen, bedraagt nu slechts 20 miljoen.

2. Naar voren halen investeringen overheid

5. Regionale infrastructuur investeringen door provincies

MKB-Nederland heeft in samenwerking met IPO een selectie gemaakt van regionale knelpunten met de grootste urgentie en combinatie met de mogelijkheden om snel tot bouw over te kunnen gaan. Bij deze projecten zijn de financiële middelen aanwezig en beslissingen kunnen worden genomen door nieuwe wet RO. EZ kan en moet samen met minister Ven W provincies aanzetten tot versnelde uitvoering.

MKB-Nederland en provincies vinden een extra impuls in het onderliggende wegennet noodzakelijk, omdat de groei van het verkeer komende jaren vooral bij het regionale personenvervoer (afstanden tot 30 kilometer) ligt. De capaciteit van het provinciale wegennet is momenteel onvoldoende. Als we het aantal kilometers rijstrook in Nederland vergelijken met dat in het buitenland, dan blijkt dat ons land vooral met provinciale wegen flink achterloopt. In Nederland gaan daarom veel kleine ritten ook over het rijkswegennet, waardoor dit wegennet sneller overbelast raakt. Behalve de absoluut noodzakelijke extra investeringen in het rijkswegennet, moet derhalve ook het onderliggende wegennet een extra impuls krijgen.

6. Maatregelen om besluitvorming te versnellen

Besluitvorming die te lang op zich laat wachten door met name “treuzelende” gemeenten, moet worden versneld. Gebruikmakend van mogelijkheden van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (nWro) is een regionale Elverding noodzakelijk met als doel versnelling in doorlooptijden te bereiken door alle partijen (gemeenten) alleen in de aanvangsfase inspraak te geven. De nWro biedt een uitgelezen kans om dat te verwezenlijken, omdat voor provincies de coördinatiemogelijkheden, aanwijzingsrecht en doorzettingsmacht sterk zijn toegenomen. Door de nieuwe rol van provincies als ontwikkelaars zou het voortaan niet langer dan een aantal jaren moeten duren voor er een nieuwe provinciale weg of rondweg ligt.

3. Arbeidsmarkt: Werkend de crisis door

De economische crisis zal de komende jaren resulteren in een forse krimp van de werkgelegenheid. De krapte op de arbeidsmarkt zal door de stijging van de werkloosheid afnemen, maar niet overal en niet bij ieder bedrijf. Het is van groot belang om te zorgen dat bedrijven die personeel zoeken die op een eenvoudige wijze kunnen vinden en dat mensen aan de slag blijven. De activiteiten moeten zich vooral richten op het bemiddelen van werknemers naar werk (bij voorkeur binnen de sector), bij- of omscholing indien nodig, concrete ondersteuning van bedrijven en werknemers/werklozen op de arbeidsmarkt en het direct inzetten van arbeidsmarktinstrumenten als iemand werkloos is of dreigt te worden.

7. Werktijdverkorting en grotere mobiliteit arbeidsmarkt:

- Het beschikbaar maken en blijven van actuele arbeidsmarktinformatie per sector/regio door het WERKbedrijf in afstemming met sectoren.
- Mobiliteitcentra moeten laagdrempelig en toegankelijk zijn voor de bedrijven en in iedere regio (30) actief zijn.
- De mobiliteitscentra moeten voldoende bemiddelaars leveren om het mkb persoonlijk te adviseren en te ondersteunen door inzet van 1000 arbeidsbemiddelaars die zich specifiek op het mkb richten.
- De mobiliteitscentra moeten samen met sectoren specifieke maatwerkarrangementen ontwikkelen gericht op het behoud van vakkrachten, doorbemiddelen naar werk (binnen de sector) en ontwikkelen van scholingsplannen.
- Werktijdverkorting inzetten als instrument om werknemers te behouden voor het bedrijf/sector en moet onderdeel uitmaken van de te ontwikkelen sector arrangementen .
- Werknemers die werkloos dreigen te worden ondersteuning geven bij het maken van een actueel CV en actieve ondersteuning bij bemiddeling.
- Werklozen vanaf eerste dag werkloosheid direct opnemen in actief bemiddelingstraject.
- Op vrijwillige basis kunnen sectoren, indien middelen aanwezig zijn in de O&O fondsen, in de vorm van cofinanciering tussen bedrijfsleven en overheid budget beschikbaar stellen voor bij- of omscholing, ook voor mensen van buiten de sector.

- De overheid moet het mogelijk maken om arbeidsmarkt instrumenten direct in te zetten voor werknemers die dreigen werkloos te worden zoals compensatie van functie op lagerloon.

8. Kosten

Kosten van personeel moet niet toenemen door sterke toename **pensioen- en zorgpremies**. Bij de pensioenpremies is het van belang om niet overhaast te reageren. MKB-Nederland stelt voor om in 2009 terughoudend te zijn met maatregelen en te starten met een verkenning voor structurele maatregelen voor de langere termijn.

Problematisch is de ontwikkeling van de zorgpremies richting 2010. Hoewel voor 2009 de werkgeversbijdrage eenmalig is verlaagd, zullen in 2010 de kosten wederom stijgen. Deze kostenstijgingen zullen grote gevolgen voor de arbeidsmarkt hebben, en daarom zal de werkgeversbijdrage moeten worden gefiscaliseerd en daarmee voor de werkgever niet meer stijgen dan inflatie.

4. Ondersteuning specifieke sectoren

9. Zorg investeringen

Zorginstellingen kunnen geen investeringen in vervanging en uitbreiding van gebouwen doen door onduidelijkheid van het overheidsbeleid ten aanzien van de kapitaalkosten.

10. Woningen, onderhoud en nieuwbouw en sloopregeling wagenpark

Onderhoud en het bouwproductie moeten omhoog in Nederland. Busjes die niet voldoen aan de strengere eisen via sloopregeling vernieuwen. *10. Woningen, onderhoud en nieuwbouw en sloopregeling wagenpark*

Het Kabinet heeft onvoldoende oog voor de krachtige impuls die de bouw zou kunnen geven aan de economie. De sector zorgt voor 400.000 arbeidsplaatsen, dat is bijna 7% van het arbeidsvolume. Met een productie van €48 miljard zorgt de bouw voor een kleine 6% van het BBP. En dan is er nog het multipliereffect. Iedere euro die in de bouw wordt uitgegeven leidt tot nieuwe productie in andere sectoren. Ondanks de inzakkende economie moet het Kabinet daarom blijven zorgen dat we minimaal 80.000 nieuwe woningen per jaar laten bouwen. Maar daarnaast is juist nu ook aandacht nodig voor de bestaande bouw. Tweederde van de 6,8 miljoen woningen in ons land is particulier bezit. Het kwalitatief op peil houden van met

name die particuliere woningvoorraad is om een aantal redenen van toenemend belang. Het herstel van oudere huizen leidt tot vermindering van het energieverbruik, is goed voor de binnensteden en kan enkele tienduizenden banen in stand houden in de bouw en aanverwante bedrijfstakken. MKB-Nederland pleit er voor om groot onderhoud van woningen fiscaal aftrekbaar te maken. Al eerder hebben sociale partners gepleit om voor vooroorlogse woningen 40% van de bouwkosten boven de €10.000 te vergoeden, tot een maximum van €8.000. Dat kan door een overheidsbijdrage of door een belastingaftrek. Een derde variant om huiseigenaren tegemoet te komen in de kosten als zij hun bezit opknappen, is verlaging van het btw-tarief voor onderhoud onder de €5000 of door de mogelijkheden om het spaarloon hiervoor te laten vrijvallen te verruimen. We zouden kunnen starten door het groot onderhoud van vooroorlogse woningen fiscaal aftrekbaar te maken, dat zou de overheid in de komende drie jaar €250 miljoen per jaar kosten. Gelijktijdig zouden we moeten kijken in hoeverre het groot onderhoud voor woningen van voor 1970 ook kan worden gestimuleerd.

Voorts is MKB-Nederland voorstander van het invoeren van een krachtige bonus voor ondernemers die hun oude, vervuilende bestelauto willen inruilen voor een nieuwe, schonere. Veel Nederlandse steden overschrijden de EU-normen voor schone lucht. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door oude auto's die te veel schadelijke stoffen uitstoten. Steden willen dit tegengaan door de milieuzones voor vrachtauto's binnenkort ook voor relatief jonge bestelauto's op slot te doen. Zoals de plannen er nu voorstaan gaan de binnensteden op 1 januari 2010 op slot voor bestelauto's van 9 jaar en ouder, dat zijn 315.000 bestelauto's (37% van alle bestelauto's). In de jaren daarna worden in strak tempo steeds meer bestelauto's buitengesloten. Ondernemers die in de stad moeten werken zullen de nieuwste, allerschoonste bestelauto's moeten kopen, omdat tweedehandsjes ook relatief snel worden uitgefaseerd. Het economisch tij, eerdere lastenverzwaringen (o.a. BTW-accijns) en steeds moeilijker kredieten zorgen dat de rek er bij veel binnenstadsondernemers uit is. Het Kabinet moet deze ondernemers tegemoet komen met een adequate sloopregeling of investeringspremie. Grove eerste berekeningen komen uit op een totaal bedrag van €250 miljoen bij een maximale premie van €5000 en tussen de 50.000 en 300.000 te slopen auto's.

5. Moratorium aan maatregelen gericht op ondernemers

- *Verlof uitbreiding uitstellen*
- *Verpakkingenbelasting*

- *Duurzaam aanbesteden door overheden met veel extra onduidelijke regels*
- *Milieuzonering*

6. Monitoring eerdere afspraken

- *Extra kredietverlening door garantstelling aan banken*
- *Betalingstermijnen overheid*
- *Lokale lasten niet boven inflatie*

7. Overige acties MKB-Nederland

Afspraken branches en banken:

- *Afspraken/ arrangementen kredietverlening op branche niveau*
- *Afspraken proces van kredietverlening.*
- *Second opinion bij voor branche evidente gevallen*
- *Toepassing en gebruik van BBMKB*

Helpdesk via www.servicedesk.nl